

היא, מדקתני דמגדף חייב חטאת, ורבי עקיבא סובר כן, כדלקמן].

ולא תני ידעוני לפי שאין בו חטאת.

אמרו ליה רבנן לרבי עקיבא: מאי שנא ידעוני דלא מייתי קרבן, משום דלית ביה מעשה [דידעוני הוא שמכניס עצם של חיה ששמה "ידוע" לתוך פיו והעצם מדבר על ידי כישוף], אם כן, מגדף נמי דאמרת דחייב חטאת, לית ביה מעשה אלא דיבור בלבד ואף הוא פטור מקרבן⁽¹²⁴⁾.

[טעמיה דרבי עקיבא יתבאר לקמן, וכן לעיל ג, ב בדברי יוחנן וריש לקיש. ועיין רש"י ותוס' כאן].

תנו רבנן: מגדף מביא קרבן חטאת בשוגג הואיל ונאמר בו כרת במזיד [והחטאת תלויה בחיוב כרת על הזדון כמבואר לעיל ג, א], דברי רבי עקיבא.

והכתוב אומר "חטאו ישא"! ולקמן מפרש לה.

והוינן לרבי עקיבא: וכי כללא הוא דכל היכא דכתיב ביה כרת מייתי קרבן?

והא פסח ומילה, דכתיב בהו כרת, ולא מייתי קרבן מי שלא הקריב קרבן פסח או לא מל עצמו. ואם כן, הכא נמי במגדף, על אף דכתיב ביה כרת, מנא ליה לרבי עקיבא דמביא קרבן!?

ומתריצין: הכי קאמר רבי עקיבא: מגדף ז-ב מביא קרבן, על אף שאין בו מעשה הואיל ונאמר בו דין כרת — במקום שנכתב בו דין קרבן חטאת. שהכרת של מגדף נאמר בפרשת קרבן חטאת על עבודת כוכבים [בפרשת שלח], דברי רבי עקיבא⁽¹²⁵⁾.

ומבארין: קסבר רבי עקיבא: מדבעי למכתב כרת ידידיה של מגדף בעלמא. וכתיב כרת דמגדף במקום קרבן — שמע מינה דמגדף מייתי קרבן! [לכאורה יקשה מכאן על רבי יוחנן וריש לקיש שאמרו לעיל ג, ב טעמים אחרים לרבי עקיבא, ועיין תו' כאן].

שאינו מחולק מבעל אוב לענין חטאת, שאם יעשה שניהם בהעלם אחד יהיה חייב אחת], ולדבריו צריך לומר, שקושית רבנן על רבי עקיבא היתה מפסח ומילה שאין בהם חטאת לדברי הכל, שאם כן, גם מגדף יהיה פטור משום שאין בו מעשה, ובעת רבי עקיבא לכאורה צריך לומר, שהפטור בפסח ומילה הוא משום שהוא בשב ואל תעשה, אבל כל שיש איזה עשיה שהיא, הרי הוא חייב.

אולם בתוס' זבחים [קו א] מבואר, שהפטור בפסח ומילה [לרבי יוחנן בעת רבי עקיבא] הוא משום שלא נאמר בהם לאו.

125. התוס' מבארים, שמכאן למד רבי עקיבא

בהנאת מעיו, אלא בהנאת גרונו כבר עבר על האיסור, שהרי כאן נחנק בעודו בגרונו, קודם שבא למעיו.

124. רש"י ותוס' מפרשים, שכל זה הוא לריש לקיש, הסובר [לעיל ג ב], שלרבי עקיבא צריך מעשה כל שהוא כדי להתחייב בקרבן, ולדבריו, ידעוני פטור מקרבן אפילו לרבי עקיבא, הואיל ואין בו מעשה כלל, ולכן הקשו רבנן, שאם כן, גם מגדף יהיה פטור, שהרי אין בו מעשה, וכנראה שרבי עקיבא סובר, שמגדף נחשב מעשה כל שהוא, אבל רבי יוחנן סבר, שלרבי עקיבא אין צריך מעשה כל שהוא כדי לחייבו בקרבן [ומה שלא שנה התנא ידעוני, הוא משום

והא דקתני בברייתא: ואומר "חטאו ישא" — אתא לרבנן, דרבנן אמרוהו לרבי עקיבא (126).

והכי קאמרי ליה רבנן לרבי עקיבא: אתה אומר שלכך מביא מגדף קרבן הואיל וכתת שלו נאמר במקום קרבן, וכי מי סברת כי מגדף האמור בפרשת קרבן חטאת על עבודה זרה [שנאמר שם "את ה' הוא מגדף ונכרתה

הנפש ההיא"] היינו מברך את השם [מגדף]?! לא כן הוא! אלא ההוא מגדף — היינו עובד עבודה זרה [שמשורר ומזמר לעבודה זרה]. אבל מגדף שאתה מדבר, דהיינו מברך את השם, לא נזכר שם. ואם כן, לא נאמר כרת שלו במקום קרבן, הלכך אין לחייב עליו חטאת, משום שאין בו מעשה (127).

לכל שאר חייבי כריתות, שאין צריך לעשות מעשה כדי להתחייב קרבן.

חייב קרבן, אלא אם כן הוא מיותר, ע"כ תוכן הסוגיא.

126. לפי גירסת רש"י, נחלקו רבי עקיבא ורבנן, שלרבי עקיבא, מגדף שנזכר בתורה, הוא מברך ה', ואם כן, נזכר חיוב הכרת שבו בפרשת קרבנות, ומזה למד רבי עקיבא לחייבו בקרבן [והגזירה שוה של "ונשא חטאו מלמדנו לחייב כרת בפסח שני, וכמו שנדרש לרבי בפסחים [צג], ורבנן סוברים, שמגדף הוא עובד עבודה זרה, ולמדנו חיוב כרת מפסח למברך ה', בגזירה שוה של "ונשא חטאו" [ובפסח שני לא נאמר חיוב כרת, וכמו שנדרש לרבי נתן בפסחים שם], ואם כן, אין לנו מקור לחייבו בקרבן, שהרי אין בו מעשה, ולא נזכר חיוב הכרת שבו בפרשת קרבן, ולפי גירסת השיטמ"ק, וכנראה שכן היתה גם כן גירסת התוס', לדברי הכל, מגדף, הוא מברך ה', אלא, שלרבי עקיבא, אפשר ללמוד חיוב כרת במגדף מפסח, בגזירה שוה הנ"ל, ואם כן, חיוב הכרת שנזכר במגדף בפרשת קרבנות, הוא מיותר, ובא ללמדנו שיש בו חיוב קרבן, ולרבנן, למדנו מהגזירה שוה של "ונשא חטאו" לחייב כרת בפסח שני, שלא נזכר בפירוש בפסוק שהוא חייב כרת, ואם כן, חיוב הכרת שנאמר בפירוש במגדף, נצרך הוא לגופו, לומר שמברך ה' חייב כרת, ושוב אין לנו מקור לחייבו בקרבן, דאף על פי שהכרת במקלל נאמר בפרשת קרבן, מכל מקום אין ללמוד מזה שהוא

והרמב"ם פסק [שגגות א ב] שמקלל פטור מקרבן ורבנן, ובהלכות קרבן פסח [ה ב] כתב שאין חיוב כרת בפסח שני. וכתב בנר תמיד, שכנראה גירסת הרמב"ם כגירסת רש"י, שלרבנן נלמד מהגזירה שוה לחייב כרת במקלל, ואין מקור לחייב כרת בפסח שני [ומגדף שבתורה הוא עובד עבודה זרה], אבל לגירסת השיטמ"ק, מאחר שהכרת האמור במגדף נצרך לגופו [שהרי מפני זה הם סוברים שאין חיוב קרבן במקלל], אם כן, בהכרח שהגזירה שוה של "ונשא חטאו" מלמדנו לחייב כרת בפסח שני, ועיי"ש בכסף משנה.

127. רש"י מבאר, שהיה משורר ומזמר לעבודה זרה. וכוונתו, שעשה כן לפני עבודה זרה שהיה דרך עבודתה בכך, וכמו שכתב בסנהדרין [סד ב], ומה שפירש כן, ולא פירש כפשוטו, שעבדה באחת מארבע עבודות, או שעבדה כדרכה בכל עבודה שהיא, משום שמשמעות לשון "מגדף" הוא, שחטאו היה על ידי דיבור, אולם יש לתמוה, שאם כן, גם לרבנן מצאנו שחייב קרבן על דיבורו, ולמה נחלקו על רבי עקיבא במגדף, וסוברים שפטור מקרבן משום שאין בו מעשה, וכן הקשה השיטמ"ק לעיל [ב א ד] בשם הרא"ש, ועיי"ש שביאר דברי רש"י, שהיה משורר בפיו ומנגן בכלי לפני עבודה זרה, שבזה

מתניתין:

יש יולדות שמביאות קרבן יולדת [כבש לעולה ותור או בן יונה לחטאת], וקרבן החטאת נאכל.

ויש יולדות שמביאות קרבן חטאת, ואינו נאכל.

ויש יולדות שאינן מביאות קרבן כלל!

אלו הן היולדות המביאות קרבן ונאכל: [מלבד אשה ישראלית היולדת כרגיל, שאין בה חידוש].

המפלת עובר שצורתו כמין בהמה היה ועוף, מביאה קרבן יולדת. הואיל ונאמר בהן בתורה לשון "יצירה" כמו שנאמר באדם, והרי זו לידה, דברי רבי מאיר.

וחכמים אומרים: אינה מביאה קרבן עד שיהא בו נפול מצורת אדם.

המפלת סנדל, עובר שצורתו מעוכה ונראה כסנדל, או שיליא שהיא השק שהוולד מונח בו במעי אמו [ואע"פ שעתה אין בו וולד אמרינן שהיה בו ונימוח], או שפיר מרוקם עור שהוולד התחיל להתרקם בו ויש בתוכו צורת איברים קטנים, והיוצא כשהוא מחותך איברים איברים.

וכן שפחה כנענית שהפילה, מביאה קרבן, ונאכל.

ואלו מביאות קרבן יולדת, ואינו נאכל:

המפלת ואין ידוע מה הפילה, אם נפל

אמר להם רבי עקיבא: אלא לשיטתכם כרת במברך את השם — מנא לכו?

אמרו לו רבנן: ילפינן לה בגזירה שוה מקרבן פסח. דכתיב במברך את השם בפרשת אמור "איש כי יקלל אלקיו ונשא הטאו". וכתיב בקרבן פסח "וחדל לעשות הפסח ונכרתה הנפש ההיא מעמיה... הטאו ישא האיש ההוא" — מה להלן כרת, אף כאן כרת. [כל הסוגיא עפ"י גירסת רש"י כמבואר בשיטמ"ק אות ד].

תנו רבנן: כתיב "את ה' הוא מגדף". איסי בן יהודה אומר: לשון מגדף הוא כאדם האומר לחבירו: גירפת, דהיינו, קינחת [שהרי"ש מתחלפת בדלי"ת] הקערה מהתבשיל והיסרתה בקינוחך גם את גוף הקערה! כלומר, עשית מעשה חמור. קסבר איסי בן יהודה כי מגדף דקרא מברך את השם הוא, שהוא עון חמור.

רבי אלעזר בן עזריה אומר: כאדם האומר לחבירו: גירפת הקערה ולא היסרת ממנה. קסבר: מגדף היינו עובד עבודה זרה, שהוא עון פחות חמור ממגדף.

תניא אידך: "את ה' הוא מגדף" — רבי אלעזר בן עזריה אומר: בעובד עבודה זרה הכתוב מדבר.

וחכמים אומרים: לא בא הכתוב אלא ליתן כרת למברך את השם. דהאי מגדף מברך את השם הוא, ונאמר שם כרת. וחכמים אלו סבורים כר' עקיבא, ואינם ה"חכמים" שנזכרו בברייתא למעלה.

וכן שתי נשים שהיו יחד, שהפילו. אחת הפילה נפל ממין הנפלים שפטור מקרבן יולדת, ואחת ממין שהוא חובה בקרבן, ואין ידוע מי היא זאת שהפילה ממין החייב, הרי כל אחת מהן מביאה קרבן מספק, ואינו נאכל.

אמר רבי יוסי: אימתי אינו נאכל — בזמן שהביאו שתייהן את קרבנותיהן למקדש ומסרו אותם לכהן והלכו לדרכן, זו למזרח

שחייבת עליו קרבן או לא⁽¹²⁸⁾, הרי היא מביאה קרבן מספק ועושה תנאי על העולה שאם אינה חייבת בה תהא קרבן נדבה. ועל החטאת אינה יכולה להתנות שהרי אין חטאת באה בנדבה, אלא מביאה את העוף לחטאת בלא תנאי, וקרבן זה נקרא "חטאת העוף הבאה על הספק". ואין החטאת הבאה על הספק נאכלת, כי שמא חולין היא, ונעשתה נבילה על ידי המליקה⁽¹²⁹⁾.

מהם האם הפילה ולד גמור או לאו, אי אפשר לדון כלל מכח הרוב שילדה ולד גמור, שהרי על זה עצמו אנו דנים, האם היא זאת שיצאה מהרוב נשים, או חבירתה.

129. הנה בנוזר [כט] למדנו עיקר דין חטאת העוף הבא על הספק מהיקש [אבל בלא לימוד זה, היה נאסר להקריבה, הואיל וספק חולין היא, ונמצא שעבר מספק על איסור דשחיטת חולין בעזרה, ועיין לקמן כו ב ברש"י ד"ה וברין], ומכל מקום אינו נאכל, הואיל והוא ספק מליקת חולין, שהוא נבילה, שהרי אם באמת לא היה זה ולד גמור, נמצא שאין זה קרבן כלל, וחולין הוא.

ומבואר שם עוד, שזהו רק לדברי האומר יש שחיטה לעוף מן התורה, אבל להסובר אין שחיטה לעוף מן התורה, נאכלת היא מן התורה, ורק מדרבנן אסורה באכילה.

[והגבורת ארי [יומא סט] חידש, שיש נפקא מינה במחלוקת זו לעניו הדין, שהרי בפסחים [נט] למדנו, שכאשר בשר הקרבן עדיין לא נאכל לכהנים, לא נשלמה לגמרי כפרת הבעלים, ולכן, בקרבנות הבאים להכשיר מחוסרי כפורים באכילת קדשים, הרי הוא אסור לאכול בקדשים, עד שיהיה הבשר נאכל, וכל זה כאשר הבשר קיים ומותר באכילה, אבל כשנאבד או נטמא, אין האכילה מעכבת, ומעתה נמצאנו למדים,

שכתב המגיד משנה [שכירות יג ב], שהחוסם פרתו בקול, חייב מלקות, אף על פי שעקימת שפתיו אינו חשוב מעשה, שהואיל ואפשר לעשות החסימה על ידי מעשה, משום כך אפילו במעשה כזה דעקימת שפתיו די כדי לחייבו, והוא הדין כאן, מאחר שמצאנו עבודת כוכבים שעל ידי מעשה, משום כך די בעקימת שפתיו דמשורר לחייבו. מה שאין כן במגדף, שלעולם הוא בדיבור.

אולם ה"ש מפרש, ש"מגדף" זהו העובד עבודה זרה באחד מארבע עבודות, או בכדרכה.

128. הנה למדנו בנדה [כט], שאשה שעברה בנהר והפילה ואינה יודעת אם ולד הוא, מביאה קרבן ונאכל, משום שהולכים אחר רוב נשים שיולדות ולד גמור, ומבואר שם עוד, שכל זה הוא רק כשהחזקה למעוברת, אבל אם לא החזקה, הרי היא ספק יולדת ספק נדה, ואין קרבנה נאכל.

וכתב בכתר ישועה, שלפי זה נצטרך להעמיד משנתנו באופן שלא החזקה במעוברת, ולכן אין קרבנה נאכל. אולם בשתי נשים שהפילו וכו', שמבואר לפנינו במשנה שמביאות קרבן ואינו נאכל, בזה אין צורך להעמיד שלא החזקה מעוברת, שהרי ודאי הוא אצלנו שאחת מהם יצאה מכלל רוב הנשים, שהרי אחת מהם הפילה ולד שאינו גמור, ולכן כאשר דנים על כל אחת

וזו למערב. אבל אם היו שתייהן עומדות לפנינו הרי שתייהן מביאות קרבן חטאת אחד במשותף, ומתנות ביניהן שהקרבן יהיה עבור זו החייבת. ולכן הוא נאכל על ידי הכהנים שהרי הוא קרבן חטאת ודאי, ממה נפשך. אף על פי שאיננו יודעים לשם מי

הוקרב הקרבן⁽¹³⁰⁾.

אלו שאין מביאות קרבן כלל:

המפלת שפיר מלא מים, או מלא דם או מלא גנינים, גוונים.

שאם מן התורה, מותרת חטאת העוף הבא על הספק, באכילה, אם כן, לאחר שגזרו חז"ל ואסרוה באכילה, הרי היולדת אסורה עדיין בקדשים, שהרי מן התורה היתר גמור הוא, ורק למחרת, כשהיה נעשה בשר הקרבן נותר, ולא יהיה ראוי לאכילה, אז תהיה היא מותרת באכילת קדשים, וכנ"ל, אבל אם מן התורה אסורה חטאת העוף זו באכילה, משום ספק נבילה, אם כן, מיד לאחר הזאה ומיצוי הרי היא ניתרת בקדשים].

וכתב רש"י שם, שמכל מקום אין כאן איסור מצד שמקריב ספק חולין למזבח, הואיל ובחטאת העוף, אין למזבח אלא דמה, ואם כן, אין כאן אכילת מזבח כלל. ודבריו צריכים ביאור לכאורה, שהרי בזבחים [יג א ד"ה לא קשיא] כתב רש"י, דזריקת דם על המזבח נחשבת גם היא לאכילת מזבח. ובקהלות יעקב [זבחים כא] מבאר בדעת רש"י דזבחים הנ"ל, שכל שם ודין אכילת מזבח שיש בזריקה, הוא רק מצד שהזריקה היא עבודה הנעשית על המזבח, אבל אין הזריקה מצד עצמה חשובה אכילת מזבח כהקטרה. ולפי זה דברי רש"י בסוגיין מתבארים כהוגן, שהרי אם באמת אינה בדין יולדת, ועוף זה חולין הוא, נמצא שאין כאן אכילת מזבח כלל, שהרי דם חולין הוא, ואין זה זריקה כלל. ועיין עוד בתוס' [זבחים עז ב ד"ה בדם], שמבואר גם כן כעין דברי רש"י בסוגיין.

והשאגת אריה [כט] העיר, שיש לדון בקרבן זה גם משום איסור לבישת כלאים, שהרי עבודות הנעשות בחטאת העוף זו, אנו צריכים

שיהיו נעשים על ידי כהן ובבגדי כהונה, ובאבנטו של כהן הדיוט היה כלאים, ונמצא, שאילו עוף זה, חולין הוא, הרי כהן זה לובש כלאים שלא בשעת עבודה, ועיי"ש.

130. הרמב"ם בפירושו המשנה כתב, שדברי רבי יוסי אינם הלכה. ומבואר בגמרא, שסברת רבי יוסי היא, שחטאת יולדת, מאחר שאינה באה על חטא, אינה צריכה ידיעה כדי להתחייב בקרבן [כלומר, שאין צריך שתדע האשה שילדה ודאי ונתחייבה בקרבן], אלא מאחר שילדה כבר נתחייבה בו, ולכן יכולות שתי נשים להביא ולהתנות ביניהם, שהרי ודאי הוא שעל כל פנים אחת מהם חייבת בו, ואם כן, צריך ביאור באיזה סברא נחלקו רבנן עם רבי יוסי.

והגרי"ז [מחז"כ א ה] הביא לבאר בשם הגר"ח, מאחר ועיקר דין חטאת העוף הבא על הספק נלמד מקרבן אשם תלוי [שהוא בא גם כן על ספק חטא], וכמו שנדרש בנוזר [כט] מהיקש, אם כן, נמצא שעל כל אחת מהם בפני עצמה יש חיוב גמור וודאי של הבאת קרבן שלה, שאמנם היא ספק יולדת, אבל מפני כך נתחייבה בהבאת קרבן, בתורת ודאי, ומשום כך אינה יכולה להביא עם חברתה ולהתנות ביניהם, שהרי כל אחת מהם מחויבת בהבאת קרבנה שלה, ואף על פי שבאמת הקרבן עצמו הוא מסופק ואינו ודאי, שהרי מבואר בנוזר שם שחטאת העוף זו אינה נאכלת משום ספק נבילה, עיי"ש [ובזה אינו דומה לגמרי לאשם תלוי, שהאשם הוא קרבן ודאי], מכל מקום החיוב הבאה של הקרבן הוא

המפלת כמין דגים, וחנבים, ושקצים, ורמשים כל אלו אינם בכלל וולד, לפי שלא נאמר בהן לשון יצירה כבאדם.

המפלת לפני יום הארבעים להריונה, שאין זה נחשב וולד אלא מים בעלמא⁽¹³¹⁾.

ויוצא דופן, שלא יצא הוולד דרך הרחם אלא דרך חתך בדופן האם שאין זו "לידה", ופטורה מקרבן.

רבי שמעון מחייב קרבן יולדת ביוצא דופן.

גמרא:

והוינן בה: שפחה — מנלן דחייבת בקרבן יולדת?

ומשנינן: דתנו רבנן: נאמר "דבר אל בני ישראל לאמר: אשה כי תזריע", ובהמשך נכתבה פרשת קרבן יולדת.

אין לי שתתחייב קרבן אלא אשה מבני ישראל. גיורת ושפחה — מנין?

תלמוד לומר "אשה" — לרבות את אלו!

ותו הוינן בה: מאי "וכן שפחה" דקתני במתניתין? והא פשיטא שחייבת השפחה בקרבן יולדת שהרי העבדים חייבים בכל מצוות שהאשה חייבת בהן. [ואי להשמיענו שלא נמעט מ"בני ישראל" אם כן ליתני נמי גיורת, ומשמע שיש יותר חידוש בשפחה, שיטמ"ק אות י"ז].

ומתריצין: איצטריך לאשמעינן שפחה כי סלקא דעתך אמינא: כי אמרינן דכל מצות שהאשה חייבת בה עבד נמי חייב בה הני מיילי דוקא בדבר ששוה בין באיש ובין באשה, שנוהג בשניהם. אבל דיני יולדת, דבנשים איתא ובאנשים ליתא, אימא לא תחייב שפחה. אהבני, לפיכך תנא מתניתין — "וכן בשפחה"⁽¹³²⁾.

שנינו במשנה: אלו מביאות קרבן ואינו

שרבי יוסי מפרש דברי תנא קמא. וכן הוכיח הערוך לנר לקמן, מדברי התוס' שם [ד"ה אם].

131. לקמן [י] מביאה הגמרא, שדעת רבי ישמעאל היא, שיצירת נקבה היא לשמונים יום, ולפי זה נמצא, שכאשר הפילה אחר יום ארבעים, שפיר מרוקם וכדומה, שאינה יודעת אם זכר אם נקבה הוא, הרי היא מביאה קרבן ואינו נאכל, שהרי אם נקבה היא, עדיין אין שם ולד עליה עד יום שמונים.

132. השיטמ"ק [יז] מבאר, שמהריבוי "אשה" נלמד לגיורת ומשחררת, ולכן אי אפשר ללמוד משם לשפחה שאינה משוחררת, וחיובה נלמד

דין ודאי ולא ספק.

ולפי זה, אם לא באו לימלך בבית דין, והביאו בין שניהם והתנו, יהיה הקרבן נאכל, שהרי לא נאמר דין ידיעה בחטאת זו, ואם כן, חטאת ודאי היא, וממילא יהיו נפטרות גם כן מלהביא עוד חטאת העוף הבא על הספק, שהרי נמצא שזו שילדה ולד גמור, נפטרה כבר על ידי חטאת זו, ואם כן, המצב של הספק, שהוא היה הגורם לחייב כל אחת מהם בחטאת העוף הבא על הספק, כבר הלך לו.

ועיין ברש"ש, שבתחילת דבריו רצה לדון, שלרבנן צריך ידיעה כדי להתחייב בקרבן זה. וכן כתב באמת הערוך לנר לקמן [כב ב].

אבל השיטמ"ק [יד] כתב בשם הרא"ש,

נאכל... אמר רבי יוסי אימתי... אבל אם היו שתייהן עומדות שתייהן מביאות קרבן ונאכל.

ומבארנין: **מאי עבדין** כיצד יעשו? **מייתין תרוייהו**, מביאה כל אחת מהן, **חד קרבן עולה ודאי**, וכל אחת מהן מתנה תנאי על קרבנה שאם אינה חייבת בו יהא עולת נדבה [ונקרא "ודאי" לפי שודאי הוא שלה ולא של חברתה]. **וחטאת עוף** מביאות עוף אחד ביחד בתורת **ספק**, שקונות אותו בשותפות **ומתני** וכל אחת מהן מתנה שאם אני חייבת הרי את מוחלת לי את חלקך ויהא כולו שלי ויקרב עבורי, ולכן הוא נאכל, שהרי ממה נפשך הוא חטאת כשרה.

[בעולה גם היה אפשר להביא רק כבש אחד במשותף ולהתנות שיעלה לחובת החייבת בו אלא מכיון שאפשר להתנות בנדבה עדיף שכל אחת תביא בנפרד. אבל חטאת שאינה באה בנדבה עדיף שיביאו רק קרבן אחד, ויתנו עליו.

ומקשינין: **ומי אית ליה לרבי יוסי** ששני אנשים אשר יש ספק מי מהם חייב חטאת מביאים קרבן אחד ביחד **בתנאה**, שמתנים שהוא יקרב עבור החייב.

והתנן: רבי שמעון אומר: אם היו שתי חתיכות, אחת של חלב ואחת של שומן, ובא

אדם אחד ואכל אחת מהחתיכות ובא שני ואכל את השניה — **מביאין שניהם חטאת אחת**, ומתנים עליה שתעלה לחובת מי שצריך כפרה.

רבי יוסי אומר: אין שניהם מביאין חטאת אחת, אלא כל אחד מביא אשם תלוי.

אלמא, לרבי יוסי — **ליה תנאה!** והכא נמי תביא כל אחת מספק חטאת בפני עצמה!?

ומתריצנין: **אמר רבא:** מודה רבי יוסי בקרבנות של **מחוסר כפרה**, שאינם מביאים את הקרבן כדי לכפר על חטאם אלא על מנת להכשיר את עצמם לאכול בקדשים, כגון קרבן יולדת, שאותם כן אפשר להביא בשותפות, ולהתנות שיעלה הקרבן עבור מי שחייב בו.

וכן כי אתא רבין אמר בשם רבי יוחנן: מודה רבי יוסי במחוסר כפרה.

מאי טעמא? כי דוקא **התם** בחטאת שבאה על עבירה, כגון אכילת חלב, **גברא בעי ידיעה** שידע שחטא **דכתיב "או הודע אליו חטאתו"** ורק אז מביא חטאת, **הלכך לא מתיין תרי גברי חטאת אחת** בשותפות **ומתני**, שהרי אין ידוע לאף אחד מהם שחטא (133).

133. כתב המגן **אברהם** [א יא], מאחר ובחטאת הבא לכפרת עון, צריך ידיעת החטא, משום כך, כשאומר בתפלת שחרית פרשת החטאת, אין לו לומר "יהי רצון וכו'" כאילו הקרבתי חטאת, שהרי לא נודע לו כלל שחטא [ועיי"ש בפמ"ג], והעיר שם על דברי רש"י בשבת [עא ב ד"ה למ"ד]. ועייין לקמן [כב א הערה 31] מה שהבאנו ליישב בזה.

באמת מגזירה שוה "לה לה" מישראלית גמורה, וכונת הגמרא לבאר, מדוע נקט התנא דברייתא בדבריו "שפחה שאינה משוחררת" [כמו שמבואר בתורת כהנים שכן היא הגירסא], שהרי דבר פשוט הוא שנלמדים כל דיני עבד ושפחה מאשה ישראלית. וכן מתבאר מדברי התוס' נדה [טו ב ד"ה בשפחתו].

אבל **הכא**, כי מתיין הני תרי נשים שהפילו, קרבן, הרי לא בשביל שחטאו הן מביאות אלא כדי לאישתרוי באכילת קדשים. הלכך, אינן צריכות לידע שאכן חייבות הן, אלא יכולות להביא על הספק ובתנאי.

וראיה לדבר שרבי יוסי מודה במחוסרי כפרה: כדתני סיפא דהחיא משנה: רבי יוסי אומר: כל הטאת שהיא כאה על חטא — אין שנים מביאים אותה! אלמא, דוקא בחטאת שבאה על חטא נחלק רבי יוסי.

שנינו במשנה: אלו שאין מביאות כו' רבי שמעון מחייב כיוצא דופן.

ומבארנין: מאי טעמא דרבי שמעון?

אמר ריש לקיש: אמר קרא "ואם נקבה תלד" ומדלא כתיב "ואם נקבה היא" דרשינן מ"תלד" — לרבות לידה אחרת, שאף בה ינהגו דיני יולדת. ומאי היא? יוצא דופן.

ורבנן דפטרי כיוצא דופן — מאי טעמייהו?

אמר רבי מני בר פטיש: דכתיב "אשה כי תזריע וילדה" משמע עד שתלד ממקום שמזרעת!

נאמר בתורה שהיולדת [או המפילה] נקבה, טמאה שבועיים ימים ולאחר מכן טובלת והיא טהורה לבעלה, ואז מתחילים ששים וששה ימי טוהר, שאפילו תראה בהם דם היא טהורה.

וביולדת זכר היא טמאה שבוע, וימי הטוהר הם שלשים ושלש ימים.

בימי הטוהר היא אסורה עדיין לאכול

בתרומה ובקדשים ולהכנס למקדש, עד שיסתיימו ימי הטוהר. ולמחרת, דהיינו ביום ארבעים ואחד לזכר ושמונים ואחד לנקבה היא מביאה את קרבנה, ונהיית מותרת לאכול בקדשים ולהכנס למקדש.

ואם בתוך ימי טהרה חזרה ונתעברה, והפילה, הרי אם הלידה השניה [של הנפל] היתה בתוך ימי הטוהר של הלידה הראשונה, שעדיין לא הגיע זמן הקרבן על אותה לידה, אינה צריכה להביא שני קרבנות, אלא מביאה קרבן אחד בלבד על שתי הלידות, כאילו הן לידה אחת שילדה תאומים.

ואם הלידה השניה היתה לאחר מלאת ימי הטוהר של הלידה הראשונה והגיע זמן הקרבן, הרי אע"פ שלא הביאה עדיין קרבן על אותה לידה היא חייבת להביא שני קרבנות, קרבן נפרד לכל לידה.

מתניתין:

המפלת לאור, כלילה שלפני יום השמונים ואחד למנין שהיא סופרת בעקבות לידה [קודמת] של נקבה — [בלידת זכר לא יתכן דין המשנה לומר שהפילה לאור ארבעים ואחד ללידת זכר. כיון שאז הנפל הוא פחות מארבעים יום] שהרי שבעה ימים ראשונים אסורה לבעלה] ואין חייבין קרבן עליו. פהמ"ש להרמב"ם].

בית שמאי פוטריין מן הקרבן על לידת הנפל בפני עצמו. שאע"פ שכבר הגיע יום הבאת הקרבנות מהלידה הראשונה, מכל מקום הואיל וכלילה אי אפשר להקריב הרי זה כאילו עדיין לא הגיע זמן הקרבן, ולכן היא

כאילו הפילה בתוך השמונים יום, שנחשב הכל ללידה אחת, ואינה מביאה אלא קרבן אחד.

אמרו להם בית הלל: והלא המפלת ביום שמונים ואחד שחל להיות בשבת — תוכיה, שלא יצאה בשעה שהיא ראויה להביא בה קרבן, ובכל זאת חייבת קרבן נוסף על לידת הנפל.

אמרו להם בית שמאי: לא! אין זו הוכחה. אם אמרתם יום שמונים ואחד שחל להיות בשבת שחייבת קרבן על הנפל הוא משום שאף על פי שאינו ראוי להקריב בו קרבן יחיד, מכל מקום ראוי להקריב בו קרבן ציבור של חובות היום, ונמצא שהשעה היא שעה הראויה לקרבן. תאמר במפלת לאור שמונים ואחד, שאין הלילה ראוי לא לקרבן יחיד ולא לקרבן ציבור, הלכך אין לחייבה בקרבן על הנפל (134).

וממשיכים בית שמאי: והדמים שהאשה רואה בליל שמונים ואחד שהיא טמאה אינן מוכיחים לענין קרבן כפי שאתם ביקשתם להוכיח. כי אינם תלויין זה בזה, שהרי המפלת בתוך מלאה, בתוך השמונים, דמיה טמאים מחמת הלידה, ופטורה מן הקרבן, והוא הדין במפלת אור לשמונים ואחד,

מביאה קרבן אחד בלבד על שתי הלידות.

ובית הלל מחייבין להביא קרבן בפני עצמו עבור הלידה השניה, הואיל וכבר הגיע היום שבו היא מביאה את הקרבן על הלידה הראשונה. למרות שבפועל אינה יכולה להקריב אותן, משום שהלילה אינו ראוי להקריבה.

אמרו בית הלל לבית שמאי: מאי שנא אור שמונים ואחד מיום שמונים ואחד! ? שהרי אתם מודים שאם הפילה ביום השמונים ואחד שחייבת להביא שני קרבנות, והרי דין הלילה הוא כדין היום שאחריו, שאם שוה לו הלילה ליום לענין טומאה שאם ראתה דם בליל שמונים ואחד היא טמאה כאילו היא רואה למחרת, שמשקיעת החמה של יום השמונים כלו ימי הטוהר, ואם כן למה לא ישוה לו לענין קרבן! ?

אמרו להם בית שמאי: לא! אין הלילה שוה ליום שאחריו לענין קרבן. לפי שאם אמרתם במפלת יום שמונים ואחד שהיא חייבת קרבן נפרד על לידת הנפל, שכן יצאה מידי הלידה הראשונה, והפילה בשעה שהיא ראויה להביא בה קרבן על הלידה הראשונה. תאמר במפלת לאור שמונים ואחד, שמאחר שלא יצאה בשעה שהיא ראויה להביא בה קרבן, שהרי בלילה אין מקריבין, הרי היא

חייב], שהשוחט בשבת קדשים בחוץ חייב משום שחוטף חוץ, ואינו חשוב כמחוסר זמן שעדיין אינו ראוי לפתח אהל מועד, מאחר שאין זה אלא מפני איסור מלאכה דשבת [שאינן עשה דוחה לאו שיש בו כרת], אבל אין שום חסרון זמן מצד הקרבן עצמו.

134. השפת אמת מבאר, מאחר ובשבת מקריבים קרבנות צבור, אם כן, ראינו מכך שהוא זמן הראוי בעצמותו לכל הקרבנות, אלא שנאסר להקריב בו קרבן יחיד מפני איסור מלאכה, ולכן אם עבר והקריב, כשר הקרבן בדיעבד, ומשום כך נחשב שיצאה כבר לשעה הראויה להביא בה קרבן, וכעין מה שכתבו התוס' בחולין [מ א ד"ה